

Täljehus borgruin Vårdplan

Borgens huvudbyggnad som den kan ha sett ut på medeltiden.

Förord

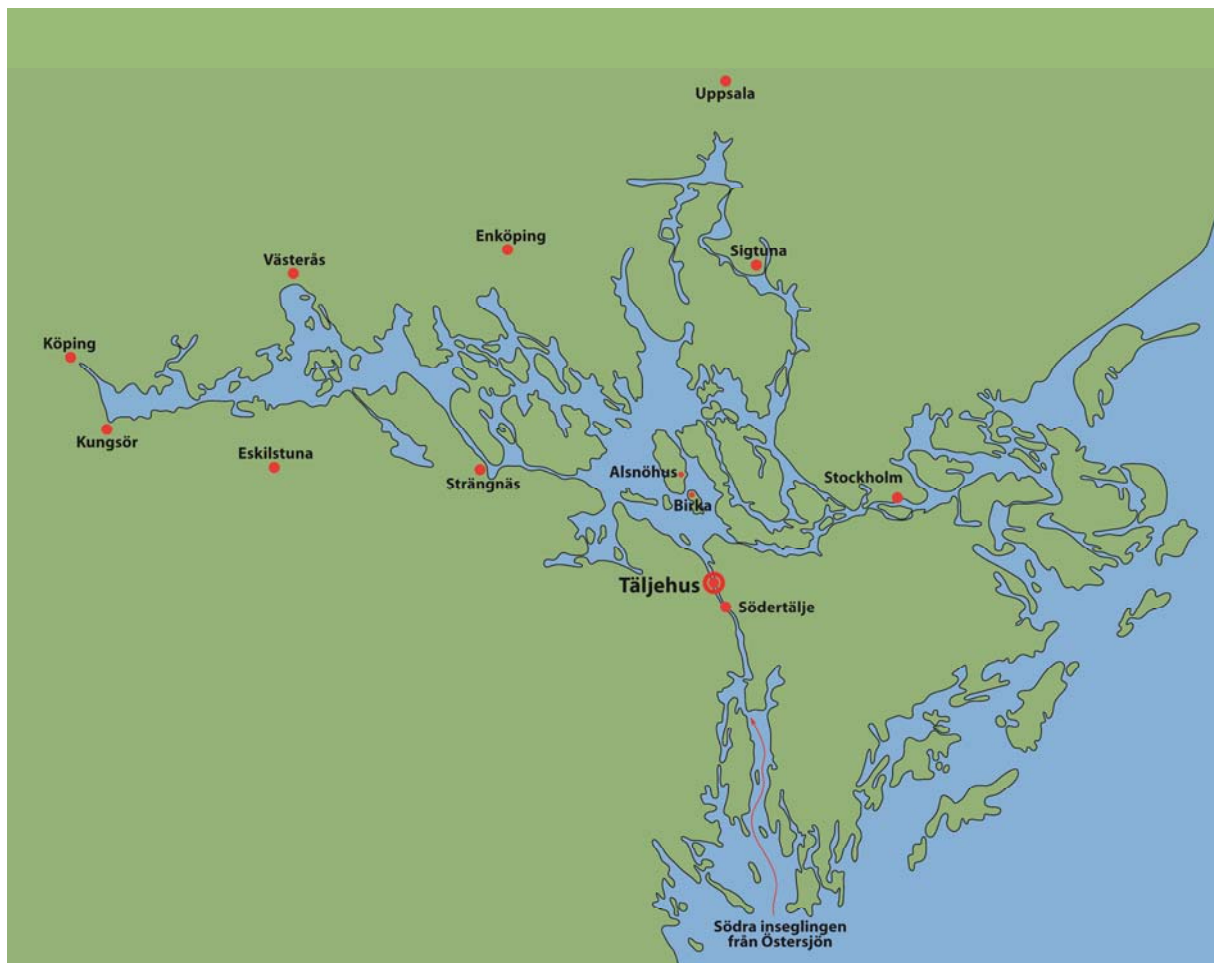
Planen är upprättad av Krister Berggren 2017 på uppdrag av Södertälje kommun. Planen bör ses över varje år och uppdateras när behov av någon anledning föreligger.

Läge

Ruinen av borgens huvudbyggnad och övriga försvarsverk är belägna på Slottsholmen vid Linasundet norr om Södertälje. Större delen av Slottsholmen ägs och förvaltas av Södertälje kommun, med en mindre del i väster längs Linasundet ägs av Sjöfartsverket.

Borgruinen har RAÄ-nummer Östertälje 220:1 i fornlämningsregistret.

Koordinater: N 59° 13' 5,03", E 17° 36' 36,19" (WGS84)

Modern karta utvisande borgens strategiska läge vid Mälarens södra inlopp. På medeltiden var vattenytorna större och mera sammanhållna än i dag.

Skydd

De fasta fornlämningarna omfattande kullen med slottsruinen och kring samma kulle löpande grav och vallar fridlystes 1922. Fridlysningen utökades till att gälla hela Slottsholmen 1936.

Borgruinen och alla andra lämningar efter människors verksamhet under forna tider är numera att betrakta som fornlämningar och därmed skyddade av kulturmiljölagen (KML) kapitel 2. Förutom ruinen är rester av försvarsverk, terrasserings och andra lämningar på och i vattnet kring Slottsholmen skyddade.

Det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, planering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen får vidta de åtgärder som behövs för att skydda och vårda fornlämningen. Fastighetsägaren måste söka länsstyrelsens tillstånd för all vård och underhåll som direkt påverkar fornlämningarna.

Omfattning

Denna plan omfattar huvudsakligen ruinen med tillhörande fornlämningar i form av vallar och liknande samt informationsskyltar. Men även omgivande miljö på hela Slottsholmen beaktas.

Målsättning

Syftet med den planerade vården och underhållet är att bevara fornlämningen i ett så autentiskt skick som möjligt för all framtid. Detta mål uppnås bäst genom små täta underhållsinsatser, som förhindrar långtgående förfall och möjliggör korrekta återställanden med i möjligaste mån ursprungliga material och metoder.

Samtidigt skall fornlämningarna göras tillgängliga och kunna visas och förklaras på ett pedagogiskt sätt för så många intresserade som möjligt. Detta görs i huvudsak genom informationsskyltar, röjning och fårbeta. Tillgängligheten med rullstol säkras genom att befintlig väg hålls i körbart skick och med hårdgjord yta. Hittills har vi inte hittat något rimligt sätt att bereda väg för personer i rullstol ända fram till ruinen eller upp på vallarna på grund av terrängens lutning, men informationsskyltarnas innehåll har anpassats till detta.

Hela Slottsholmen är ett populärt rekreationsområde med vacker natur. Grillplats har anlagts på den västra stranden och en promenadstig har spontant tillkommit runt holmen. Det måste skapas förutsättningar för att detta friluftsliv ska kunna fortsätta utan att större konflikter uppstår med kulturminnesvårdens intressen. Därför är informationsinsatserna viktiga, liksom att förhindra att hela holmen växer igen av sly och buskar.

Kort historik

Det har sedan länge rått en osäkerhet om denna ruin verkligen är det man historiskt benämnt Täljehus eller om man med Täljehus avsett den borg, Brandaborg, som låg vid Brandalssund söder om Södertälje.

Efter utgrävningen och konserveringen 1937 fastslogs att ruinen vid Linasundet var ruinen efter Täljehus, men att borgen även gått under flera andra namn. Den har bland annat benämnts Ragnhildsborg och Ragnhildsholme. Sedermera har Lantmäteriverket valt namnen Täljehus och Slottsholmen som officiella namn i sina kartor.

Den första stenborgen och det yttre försvarsverket på holmen har troligen byggts på 1300-talet, kanske ännu tidigare, för att kontrollera det södra inloppet till Mälaren. Strandlinjen låg då ungefär 2,5 meter högre än i dag. Detta är huvudsakligen en följd av landhöjningen. Påträffade förkolnade stockar i två lager under de västra grundmurarna visar att det tidigare funnits träbyggnader på platsen. Platsen kan ha varit befäst redan under vikingatiden eller tidigare.

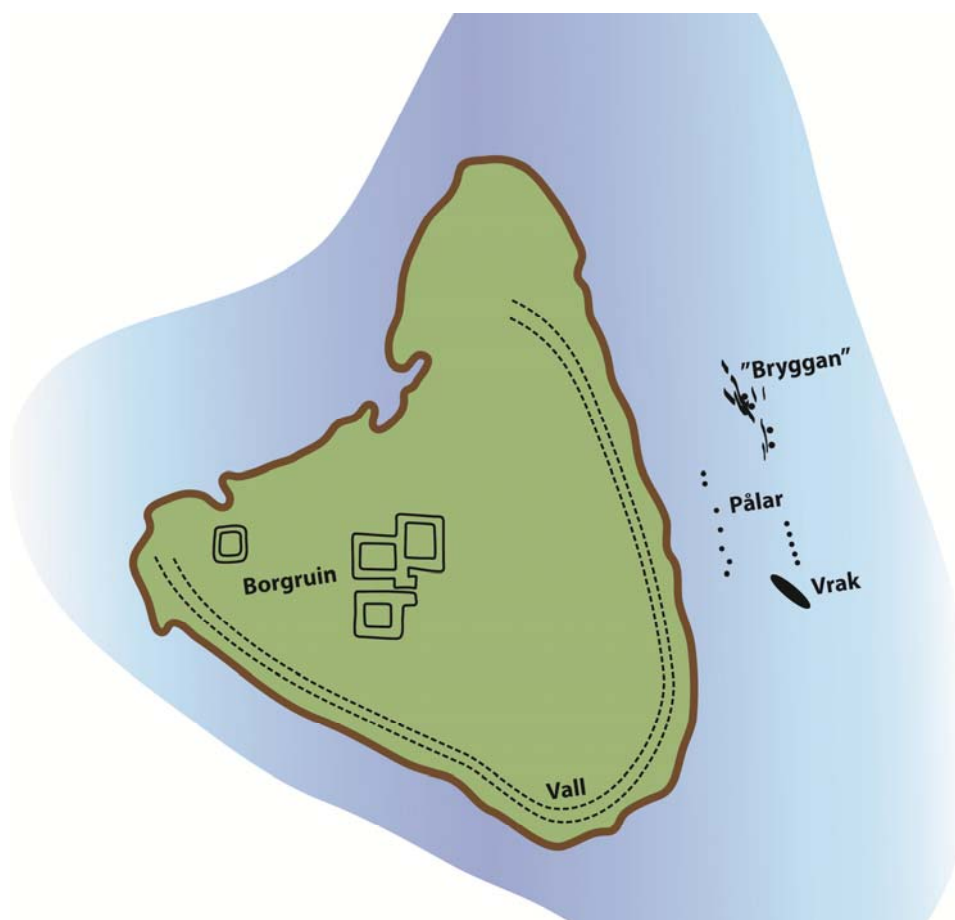

Rektifierat ortofoto över Slotsholmen i dag. Röd kurva markerar Mälarens nivå omkring år 1300, som då låg ungefär 2,5 m högre upp på holmen. De röda prickarna markerar platsen för de fem informationsskyltarna. Det som ser ut som lutande träd är skuggor av träden på marken, medan själva träden rensats bort i den tredimensionella modellen för att marken ska framträda.

Det har funnits olika uppfattningar om hur Slottsholmen såg ut på medeltiden. Arkeologen dr Bengt Söderberg hävdar efter 1937 års utgrävningar att Slottsholmen på medeltiden var en landtunga som sköt ut från land. För att förenkla försvaret genomgrävdes denna landtunga redan under medeltiden och kanalen försågs med en bro. En stensamling på holmens sydvästsida antogs kunna vara rester av ett brofäste. Det är svårt att tolka om han menade att den utskjutande landtungan skulle vara kopplad till västra sidan om nuvarande sund eller om den på något vis skulle skjuta ut från östra stranden.

Efter de senaste utgrävningarna år 2000 - 2002 antyds av arkeologen Marcus Hjulhammar i teckningar att holmen under medeltiden skulle haft landförbindelse med den östra stranden via den nuvarande låga landtungan och bron i sydöstra delen. Denna landtunga låg på medeltiden ett par meter under vattenytan. Dessutom ser den ut att vara skapad genom utfyllning snarare än att vara en naturlig förhöjning. Skulle det ha varit en landtunga som existerade på medeltiden måste ofantliga jordmassor ha bortschaktats sedan dess.

Om man bara utgår från dagens topografi och strandförskjutningarna tyder allt på att Slottsholmen måste ha varit en holme utan landförbindning på medeltiden.

Holmens tänkbara utbredning år 1300.

Namnet Täljehus förekommer första gången år 1400 i källorna. Då skötte en viss riddare och hövitsman Jönis Rut administrationen av Telge län, som omfattade stora delar av nuvarande Södertälje och Nykvarns kommuner.

Borgen förstördes 1435 i samband med ett uppror mot kung Erik av Pommern. Motståndsmannen Engelbrekt hade lovat den tyska Hansan fri tillgång till Mälaren. Men fogden på Täljehus motsatte sig detta och beslagtogs ett tyskt handelsskepp. För att hämnas brände Engelbrekts män ner borgen.

När Karl Knutsson Bonde utsågs till kung 1448 lät han bygga upp borgen på nytt. Denna borg lär ha använts en bit in på 1500-talet, varefter den slogs omkull och fick förfalla. Det är denna borg som man i dag ser ruinerna av. Under följande århundraden har man troligen hämtat byggmaterial i form av sten och tegel från rasmassorna.

Intresset för att vårda och underhålla ruiner sköt fart i slutet på 1800- och början på 1900-talet. Visst underhåll kan ha förekommit under denna period, men de finns ingen dokumentation. Möjligen kan den ymniga förekomsten av gräs på murkrönen före 1937 års utgrävning och konservering tyda på att viss konservering utförts under perioden. Men gräset skulle kunna vara självvetablerat.

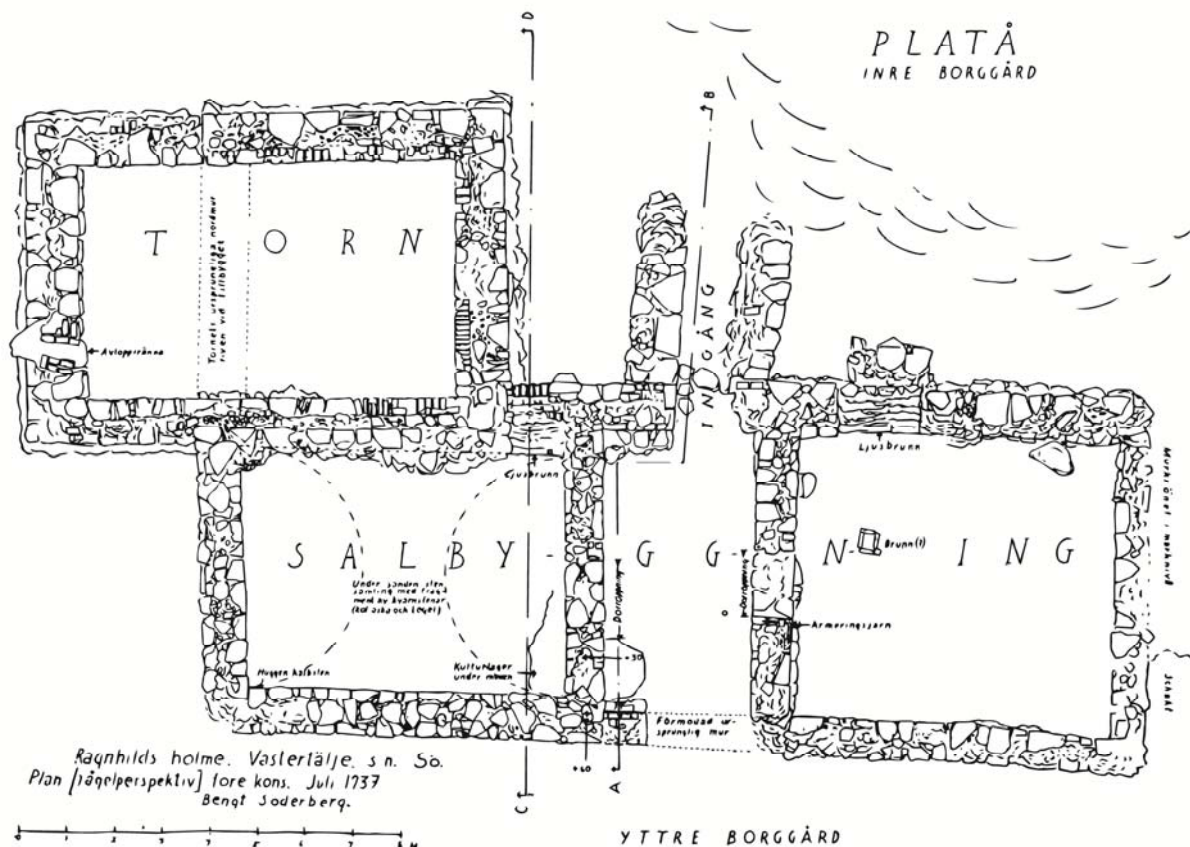
I början på 1920-talet genomfördes en fördjupning av farleden väster om Slottsholmen. Samtidigt togs en mindre holme i farleden bort. Muddringsmassorna lades till största delen upp i en djup bukt som fanns på Slottsholmens västra sida. Denna vik sträckte sig långt in mot ruinen. I dag går vägen norra udden på dessa utfyllningar. Framför allt utfyllningen, men också vägen har i hög grad påverkat topografin på holmens västra sida. Vägen har också påverkat södra delen. Vägen ligger dock huvudsakligen på landområden som på medeltiden låg under vatten. Bara en mindre del av vägen väster om ruinen passerar den medeltida holmen.

Den igenvuxna ruinen före 1937. Till höger tornmuren och till vänster ans källarhalsen.

Ett förslag till konserverings- och utgrävnings- och konserveringsarbeten upprättades av antikvarie dr Bror Schnittger tillsammans med arkitekten Sven Brandel 1922. Det är tveksamt om något av detta genomfördes vid denna tidpunkt.

Den första dokumenterade utgrävningen och konserveringen av ruinen utfördes sommaren 1937 under ledning av dr Bengt Söderberg. Ruinen rensades från träd och buskar och delvis överfyllda murar frilades. Utgrävningarna av murarna var i allmänhet grundare än en meter. Ett antal provschakt utfördes och analyserades. Skadade murar murades om och murkrönen kompletterades. Därvid användes ofta hällar av Mälarsandsten för att tätas krönet. Murningarna utfördes troligen med cementbruk och hydrauliskt kalkbruk. Murkrönen försågs med grästorv. Grästorven har så småningom slitits bort, kanske på grund av att barn sprungit omkring på murkrönen alternativt genom avsiktlig borttagning eller skadegörelse. Grästorven var helt borta på fotografi från 1960-talet.

Kartläggning av ruinen i samband med 1937 års utgrävningar.

I samband med 1937 års arbeten utfördes en omfattande gallring och slyröjning på hela holmen. Vid denna tid infördes färbete för att hålla holmen öppen. Bete av får och till och med kor har sedan, enligt uppgift, förekommit till och från fram till senaste årtiondet.

Ruinen efter 1937 års konservering och röjning.

Ytterligare underhåll har utförts på ruinen, men inte dokumenterats. Någon gång omkring sekelskiftet 2000 har fogstrykningen kompletterats med vad som då kallades hydrauliskt kalkbruk, men som sannolikt var ett bruk baserat på så kallat romacement.

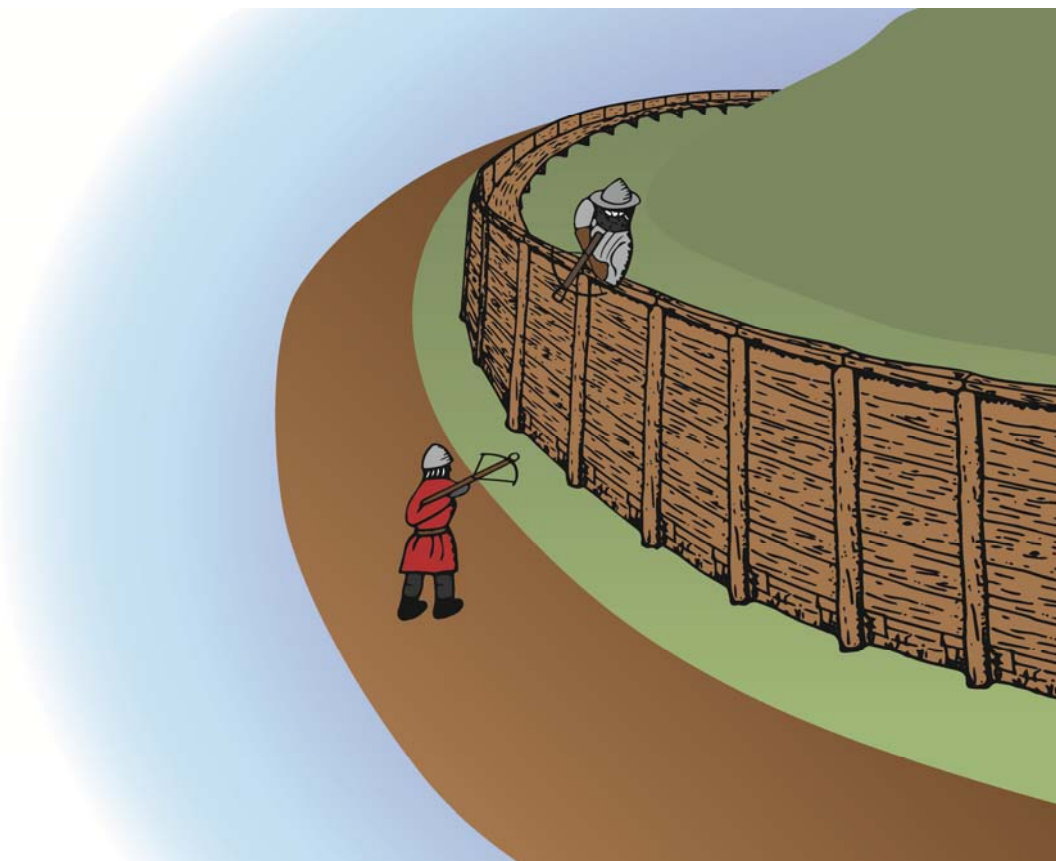
Den senaste renoveringen genomfördes under 2016. En relativt omfattande slyröjning gjordes under våren. Skadade träd avverkades och viss gallring utfördes främst längs östra stranden. Ett hallonbestånd, vildrosor och vildäpplen lämnades kvar. Fårbete återinfördes i början av juni efter att instängsling skett i anslutning till bron. Under sommaren utfördes vissa återställanden av ruinen i form av återmurning av bortfallna stenar, fogstrykning, komplettering av kröntäckning och ommurning av ett mindre murparti med sättningar vid den västra muren. På ett par mindre ytor med gammalt tegel utfördes en skyddande puts. En mindre rekonstruktion av tegelvalvet utfördes i norra källarrummets nordöstra hörn. Frostskador uppstod främst på skyddsputsen, men även i fogar där det starkare fogbruket saknades eller gjordes för tunt.

Beskrivning

Borgen bestod på medeltiden av ett befästningsverk runt holmen i form av vallgravar och vallar med palissader samt en större murad huvudbyggnad med ett försvarstorn. Huvudbyggnaden tjänade som bostad åt slottsfogden och hans familj och som administrationsbyggnad med samlingshall. Med största sannolikhet har det dessutom förekommit ett flertal uthus av trä eller murverk i form av logement, stallar och förrådsbyggnader på borggårdarna.

Runt åtminstone större delen av holmen fanns en försvarsvall, troligen med ett bålverk (skiftesverk) av trä på toppen. Innanför vallen fanns en vallgrav. Den har inte varit vattenfylld utan troligen varit avsedd som skyddad kommunikationsväg längs vallen. Vallarna finns till stor del bevarade, främst på holmens östra och södra sida. Vallarna var placerade några meter från stranden på medeltiden, men nu ligger de flera meter från strandlinjen på grund av landhöjningen.

Vallen som den kan ha sett ut med sitt bålverk av trä. (Bearbetad teckning av Annika Jeppsson avseende borgen Faxeholm)

Öster om borgen fanns en hög plan terrass, som utgjorde en slags borggård. Denna borggård är till stor del bevarad. Där kan ett antal uthus av trä ha legat. Väster om borgen finns den yttre borggården. Där har beläggning av kullersten och grunden till ett stenhus påträffats, liksom omfattande kulturlager.

Borgens källarmurar var ursprungligen utförda som skalmurar av gråsten. Dessa murar verkar ha grundlagts direkt på åsgruset någon eller några decimeter under markytan utan utbredd grund. Den västra delen blev delvis grundlagd på äldre byggnadsrester av förkolnat trä, vilket med tiden medfört vissa sättningar. Murarna bestod av ett skal av större tuktade stenar på vardera sidan och en mellanliggande kärna av oordnade mindre stenar och murbruk. Murbruket bestod av medelhydraulisk kalk och sand i blandningsförhållande i volymdelar omkring 1:1 räknat som torrsläckt kalk (motsvarar med osläckt kalk ungefär 1:2,5). Kalken har bränts av dolomithaltig marmor med relativt högt kiselinnehåll. Kalken kan ha kommit från gråmunkarnas kalkbränning på Runmarö med kringliggande öar. Det yttre skalet är till stor del bevarat på tornets norra fasad. I övrigt har det yttre stenskalet under årens lopp till stor del försvunnit. Det är troligt att människor tagit byggnadssten från ruinen. Kärnan som därvid har frilagts har under 1900-talet förstärkts genom tillmurning med större stenar, som nu kan uppfattas som ett skal.

Ruinen består i dag enbart av rester av källarmurar. Ruinen har två källarrum med en mellanliggande förstuga och i nordost rester av ett försvarstorn. Man kan se att de två källarrummen varit valvslagna med tunnvalv av tegel.

Ruinens norra del.

Ruinens mellersta del.

Ruinens södra del.

Överbyggnaden var troligen murad av tegel. På den tiden murades tegelväggarna som skalmurar med skal av tegel, oftast i så kallat munkförband med upprepande av två löp och en bindande kopp i alla skift, och mellan skalen en kärna av sten, byggavfall och murbruk. En hel del medeltida tegel finns kvar i marken runt ruinen och ett fåtal i ruinen, men det mesta har sannolikt tillvaratagits och använts i andra byggnader efter att borgen övergavs. Detta återbrukande av material har varit mycket vanligt ända in i vår tid.

Dokumentation

Ruinen och holmen har dokumenterats genom laserskanning. Plan och fasader har redovisats i ritning A001-A009. Det finns kompletta färgade punktmoln (.pts) av ruinen från våren 2016 före restaurering och från våren 2017 efter restaurering. Med hjälp av Leica TruView kan man enkelt zooma in och studera detaljer, ta enklare mått och se förändringar i framtiden.

Klipp från TruView.

Källor

BENGT SÖDERBERG: Ruinen på Ragnhildsholme. Vår Bygd 1938. Östra Södermanlands Kulturhistoriska Förening i Södertälje.

BENGT SÖDERBERG: Brev till riksantikvarien 1937-09-27. ATA.

MARCUS HJULHAMMAR: Ragnhildsborg. Fornlämning RAÄ 220, Östertälje socken, Stockholms län. Arkeologisk rapport. Södertörns högskola (Arkeologi) 2003.

ATA: Ett stort antal fotografier, brev, tidningsartiklar, tidningsnotiser med mera från 1900-talet.

Östra Sörmlands kulturhistoriska förening: Ett antal fotografier och brev från 1900-talet.

BILAGOR

Underhållsplan

Relationsritningar

Skyltar

Underhållsplan

Årlig besiktning

Varje vår efter snösmältning görs en besiktning av:

ruinen
vallar
skyltarna
vegetation
markytor
grillar
bänkar och bord
soptunnor

Skador och åtgärdsbehov dokumenteras och åtgärderna tidplaneras och budgeteras. För tillståndspliktiga åtgärder enligt KML skall tillstånd sökas hos Länsstyrelsen i Stockholms län. Man får räkna med att tillståndsgivning tar så lång tid att dessa åtgärder kan behöva skjutas till nästkommande år. Då kan man eventuellt hinna med en ansökan om bidrag från Länsstyrelsen om det är frågan om större insatser. Anvisningar från Länsstyrelsen skall följas.

Ruinen

Vegetationsrensning

Alla vedartade växter som växer i murverket eller på marken innanför murarna skall tas bort, i första hand mekaniskt genom att ryckas eller grävas bort. Hål efter växter som tas bort från murarna fylls igen med hydrauliskt kalkbruk NHL 5. På krönen görs fyllning med cementbruk A. Dessa arbeten bör utföras årligen före juni månads utgång.

Återmurning

Bortfallna och bortrivna stenar återmuras i ursprungligt läge med hydrauliskt kalkbruk NHL 3,5. Allt murbruk skall täckas med minst 3 cm fogstrykningsbruk av hydrauliskt kalkbruk NHL 5. Dessa arbeten bör utföras årligen före juni månads utgång.

Fogstrykning

Bortfallet och löst fogbruk i fasad skall ersättas genom fogstrykning. Bruket rensas bort till minst 3 cm djup. Omfogning utförs med hydrauliskt kalkbruk NHL 5 i minst två påslag. Fogytan rivs grov med tråkloss eller läderhandske. Fogen skall ej tillåtas vittorka under tre dygn. Dessa arbeten bör utföras årligen före juni månads utgång.

Kröntäckning

Sprickor och fogskador som kan medföra att vatten läcker in i muren skall ilagas med cementbruk A. Vid behov huggs sprickor och fogar upp till cirka 1,5 cm djup för att fogbruket skall få fäste. Ytan avjämnas till utseende lika omgivande fogytor. Dessa arbeten bör utföras årligen före juni månads utgång.

Putskomplettering

Vissa mindre fasadytor av äldre tegel har försetts med en skyddsputs. Ytliga putsskador behöver inte åtgärdas utan putsen betraktas som offerputs. Vid djupare skador skall teglet förses med ny skyddsputs. Skadad puts huggs ner till tegelunderlaget. Teglet borstas rent. Grundning utförs tunt med hydrauliskt kalkbruk NHL 5. Två påslag à cirka 8 mm tjocklek utförs därefter med samma bruk. Påslagen dras av grovt med slevkanten. Varje påslag skall torka före nästa. Slutligen utförs ett påslag av cirka 8 mm tjocklek med hydrauliskt kalkbruk NHL 3,5. Ytan brädrivs grovt. Putsen skall ej tillåtas vittorka under 3 dygn. Dessa arbeten bör utföras årligen före juni månads utgång.

Fuktskydd av tegel

Nytt tegel från 2016 års renovering skall ungefär vart sjunde år skyddas mot vatteninsugning på regnutsatta ytor genom strykning med anpassat hydrofoberingsmedel, t ex Sto Cryl HC 300, påförs enligt leverantörens anvisningar. Medlet får inte användas på andra materialytor än det nya teglet med tillhörande fogar.

Skyltar

Byte av informationsbärare (plastskivor)

Skyltarnas plastskivor skall bytas om de mattats, blekts, skadats eller blivit inaktuella på annat sätt. Plastskivorna trycks på nytt. Innan tryckning beställs skall man undersöka om innehållet behöver ändras på grund av felaktigheter, eller av andra orsaker. Befintliga skivor tas bort av skyltleverantören eller enligt skyltleverantörens anvisningar. Nya skivor monteras med dubbelhäftande folie av skyltleverantören eller enligt dennes anvisningar. Skyltleverantör 2017 är Skyltteknik Nordic AB. Stativen är tillverkade av Lanbro Bygg & Smide AB. Layout är gjord av Kapish Produktion.

Plastskivorna beräknas hålla cirka 7 år. Första byte kan därför förväntas 2024.

Holmen

Fårbeta

Fårbetet bör fortsätta. Fåren släpps på i början av maj. Besättningen skall anpassas till betestillgången. Mot slutet av säsongen kan besättningen behöva

minskas och avslutas i september. Före påsläppet bör stängslingsanordningarna ses över och vid behov repareras och kompletteras. Fåren skall ha daglig tillsyn.

Städning och tömning av sopbehållare

Befintligt sopkärl bör bytas till ett med tätt lock så att inte måsar och kråkor kan dra ut skräpet. Tömningsintervallen bör anpassas till behovet. I samband med tömningen bör löst skräp i omgivningen samlas ihop och tas om hand.

Justering av växtlighet

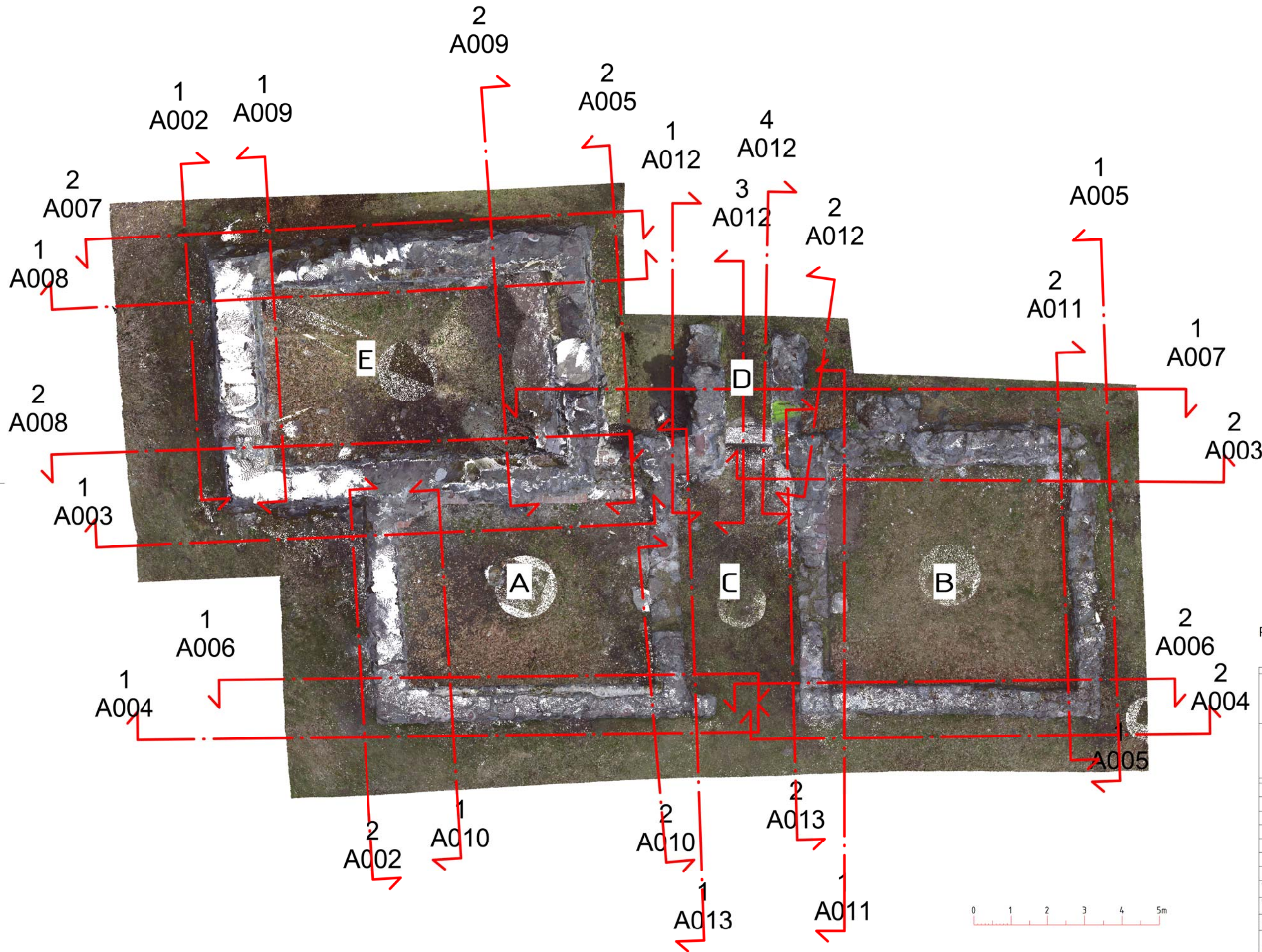
Efter första sommaren med fårbete verkar det som om brännässlorna breder ut sig på grund av att fåren inte äter växande nässlor men betar mycket av övrig konkurrerande vegetation. Brännässlorna bör därför hållas efter, till exempel genom att slås före första blomning och därefter ett par gånger under säsongen innan de blommar. När nässlorna slagits och börjat torka kan de ätas av fåren.

Slyröjning

För att undvika att holmen åter börjar växa igen av buskar och sly bör regelbundna röjningar genomföras. Troligen kan det vara lämpligt att röja ungefär var tredje år.

Avverkning och gallring

Mindre gallringar och avverkning av skadade trär bör genomföras med jämna mellanrum. Det är viktigt att välja ut mindre träd som skall sparas för föryngring av träden på ön.

RELATIONSHANDLING 2017 06 29

BET		ÄNDRING AVSER	DATUM	SEN
TÄLJEHUS BORGRUIN 				
Krister Berggren Byggkonsult AB <small>Hustegavägen 1 181 90 LIDINGÖ Mobil: 070-620 31 07</small>				
A				
OBJEKTSNUMMER		PROJEKTNUMMER		
UPPDRAG NR		RISTAD/KONSTR AV	HANDLADARE	
2017-06-29		NB	KB	
DATUM		ANSVARIG		
2017-06-29		KB		
RUINRESTAURERING LASERSKANING VÄGGVYER				
SKALA (avser A1-format)	NUMMER		BET	
1:50 (A1)	A001			

1 Norrfasad del 1
1:20

2 Norrfasad del 2
1:20

RELATIONSHANDLING 2017 06 29

BET	ÄNDRINGEN AVSEER	DATUM	SEN
TÄLJEHUS BORGRUIN Södertälje kommun			
Krister Berggren Byggkonsult AB <small>Hustegavägen 1 181 90 LIDINGÖ Mobil: 070-620 31 07</small>			
A			
OBJEKTSNUMMER	PROJEKTNUMMER		
UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLANSBARE	
2017-06-29	NB	KB	
DATUM	ANSVÄRIG		
2017-06-29	KB		
RUINRESTAURERING LASERSKANING VÄGGVYER			
SKALA (avser A1-format)	NUMMER		
1:20 (A1)	A002		

2017-06-29 16:45:48 U:\s-f-u\Täljehus borgruin\Del 2\Täljehus borgruin_Del 2.rvt

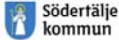
1 Västfasad torn och rum A
mot ost
1:20

2 Rum B mot ost
1:20

RELATIONSHANDLING 2017 06 29

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SEN
TÄLJEHUS BORGRUIN Krister Berggren Byggkonsult AB <small>Mustregavägen 1 181 90 LIDINGÖ Mobil: 070-620 31 07</small>			
A			
OBJEKTSNUMMER	PROJEKTNUMMER		
UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLÄSARE	
	NB	KB	
DATUM	ANSVARIG		
2017-06-29	KB		
RUINRESTAURERING			
LASERSKANING			
VÄGGVYER			
SKALA (avser A1-format)	NUMMER	BET	
1:20 (A1)	A003		

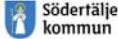
1 Västasad del 1
1 : 20

2 Västasad del 2
1 : 20

RELATIONSHANDLING 2017 06 29

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SEN
TÄLJEHUS BORGRUIN Krister Berggren Byggkonsult AB <small>Mustegavägen 1 181 90 LIDINGÖ Mobil: 070-620 31 07</small>			
A			
OBJEKTSNUMMER	PROJEKTNUMMER		
UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLADARE	
2017-06-29	NB	KB	
	ANSVÄRIG		
	KB		
RUINRESTAURERING			
LASERSKANING			
VÄGGVYER			
SKALA (avser A1-format)	NUMMER	BET	
1:20 (A1)	A004		

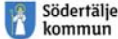
1 Fasad syd del 1
1 : 20

2 Fasad syd del 2 (torn)
1 : 20

RELATIONSHANDLING 2017 06 29

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SEN
TÄLJEHUS BORGRUIN Södertälje kommun			
Krister Berggren Byggkonsult AB <small>Hustegavägen 1 181 90 LIDINGÖ Mobil: 070-620 31 07</small>			
A			
OBJEKTSNUMMER		PROJEKTNUMMER	
-		-	
UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLADARE	
	NB	KB	
DATUM	ANSVARIG		
2017-06-29	KB		
RUINRESTAURERING LASERSKANING VÄGGVYER			
SKALA (avser A1-format)	NUMMER	BET	
1:20 (A1)	A005		

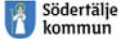
1 Rum A mot väst
1 : 20

2 Rum B mot väst
1 : 20

RELATIONSHANDLING 2017 06 29

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SEN
TÄLJEHUS BORGRUIN 			
Krister Berggren Byggkonsult AB <small>Mustegavägen 1 181 90 LIDINGÖ Mobil: 070-620 31 07</small>			
A			
OBJEKTSNUMMER	PROJEKTNUMMER		
UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLADARE	
	NB	KB	
DATUM	ANSVARIG		
2017-06-29	KB		
RUINRESTAURERING LASERSKANNING VÄGGVYER			
SKALA (avser A1-format)	NUMMER	BET	
1:20 (A1)	A006		

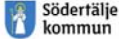
① Ostfasad del 1
1:20

② Ostfasad del 2 (torn)
1:20

RELATIONSHANDLING 2017 06 29

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SEN
TÄLJEHUS BORGRUIN 			
Krister Berggren Byggkonsult AB <small>Mustegavägen 1 181 90 LIDINGÖ Mobil: 070-620 31 07</small>			
A			
OBJEKTSNUMMER	PROJEKTNUMMER		
UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLAD/DARE	
2017-06-29	NB	KB	
	ANSVARIG		
	KB		
RUINRESTAURERING LASERSKANNING VÄGGVYER			
SKALA (avser A1-format)	NUMMER	BET	
1:20 (A1)	A007		

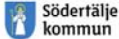
1 Torrum mot ost
1 : 20

2 Torrum mot väst
1 : 20

RELATIONSHANDLING 2017 06 29

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SEN
TÄLJEHUS BORGRUIN Krister Berggren Byggkonsult AB <small>Hustregavägen 1 181 90 LIDINGÖ Mobil: 070-620 31 07</small>			
A			
OBJEKTSNUMMER		PROJEKTNUMMER	
-		-	
UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLADARE	
	NB	KB	
DATUM	ANSVÄRIG		
2017-06-29	KB		
RUINRESTAURERING			
LASERSKANNING			
VÄGGVYER			
SKALA (avser A1-format)	NUMMER	BET	
	A008		

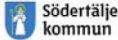

1 Torrum mot norr
1 : 20

2 Torrum mot syd
1 : 20

RELATIONSHANDLING 2017 06 29

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SEN
TÄLJEHUS BORGRUIN Krister Berggren Byggkonsult AB <small>Hustegavägen 1 181 90 LIDINGÖ Mobil: 070-620 31 07</small>			
A			
OBJEKTSNUMMER	PROJEKTNUMMER		
UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLADARE	
	NB	KB	
DATUM	ANSVÄRIG		
2017-06-29	KB		
RUINRESTAURERING			
LASERSKANING			
VÄGGVYER			
SKALA (avser A1-format)	NUMMER	BET	
1:20 (A1)	A009		

1 Rum A mot norr
1:20

2 Rum A mot syd
1:20

RELATIONSHANDLING 2017 06 29

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SEN
TÄLJEHUS BORGRUIN Krister Berggren Byggkonsult AB <small>Mustegavägen 1 181 90 LIDINGÖ Mobil: 070-620 31 07</small>			
A			
OBJEKTSNUMMER		PROJEKTNUMMER	
UPPDRAG NR		RISSÄKONSTR AV	HANDLÄSARE
2017-06-29		NB	KB
ANSVÄRIG		ANSVÄRIG	
KB		KB	
RUINRESTAURERING LASERSKANNING VÄGGVYER			
SKALA (avser A1-format)	NUMMER	BET	
1:20 (A1)	A010		

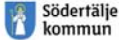
1 Rum B mot norr
1:20

2 Rum B mot syd
1:20

RELATIONSHANDLING 2017 06 29

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SEN
TÄLJEHUS BORGRUIN Krister Berggren Byggkonsult AB Hustegavägen 1 181 90 LIDINGÖ Mobil: 070-620 31 07			
A			
OBJEKTSNUMMER	PROJEKTNUMMER		
UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLÄSARE	
	NB	KB	
DATUM	ANSVÄRIG		
2017-06-29	KB		
RUINRESTAURERING			
LASERSKANING			
VÄGGVYER			
SKALA (avser A1-format)	NUMMER	BET	
1:20 (A1)	A011		

1 Norrfasad källarhals
1 : 20

2 Sydfasad källarhals
1 : 20

3 Källarhals D mot norr
1 : 20

4 Källarhals D mot syd
1 : 20

RELATIONSHANDLING 2017 06 29

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SEN
TÄLJEHUS BORGRUIN Södertälje kommun			
Krister Berggren Byggkonsult AB <small>Mustegavägen 1 181 90 LIDINGÖ Mobil: 070-620 31 07</small>			
A			
OBJEKTSNUMMER	PROJEKTNUMMER		
UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLÄSARE	
2017-06-29	NB	KB	
	ANSVÄRIG		
	KB		
RUINRESTAURERING LASERSKANNING VÄGGVYER			
SKALA (avser A1-format)	NUMMER	BET	
1:20 (A1)	A012		

1 Källarkorridor C mot norr
1 : 20

2 Källarkorridor C mot syd
1 : 20

RELATIONSHANDLING 2017 06 29

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SEN
TÄLJEHUS BORGRUIN 			
Krister Berggren Byggkonsult AB <small>Hustegavägen 1 181 90 LIDINGÖ Mobil: 070-620 31 07</small>			
A			
OBJEKTSNUMMER	PROJEKTNUMMER		
UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLADARE	
2017-06-29	NB	KB	
	ANSVARG		
	KB		
RUINRESTAURERING LASERSKANING VÄGGVYER			
SKALA (avser A1-format)	NUMMER	BET	
1:20 (A1)	A013		

Välkommen till Slottsholmen!

Slottsholmen ligger strategiskt för att försvara det södra inloppet till Mälaren. Högst upp på kullen finns ruinerna av försvarsborgen Täljehus.

Täljehus låg här redan på 1300-talet. På den tiden var Slottsholmen betydligt mindre. Landhöjningen gör att holmens strandlinje ligger ungefär 2,5 meter högre idag jämfört med då. Den röda linjen på bilden visar strandlinjen omkring år 1300.

Borgen omgavs av en jordvall som gick längs stranden. Vallen är till stor del ännu bevarad i söder, öster och norr. På vallen fanns ett kraftigt plank av trä, en så kallad palissad, som ett extra skydd mot angripare.

Du kan läsa mer om holmen och ruinen på de andra skyltarna som är utmärkta med prickar på bilden.

Welcome to Slottsholmen!

Slottsholmen is strategically located for defending the southern inlet to Lake Mälaren. Perched on top of the hill are the ruins of Täljehus Castle.

The first castle was built at Täljehus as early as the fourteenth century. At that time, Slottsholmen was considerably smaller. Land uplift means that the holm's shoreline is now some 2.5 metres higher than it was then. The red line on the picture shows the approximate shoreline as it would have been in the year 1300.

The castle was surrounded by earthworks along the length of the shoreline. These earthworks are still largely intact to the south, east and north. The earthworks were further fortified against attack by a wooden palisade.

You can learn more about the holm and its ruins on the other information signs marked on the picture.

مرحباً بكم في سلوتسهولمن!

تقع سلوتسهولمن بموقع استراتيجي لحماية المدخل الجنوبي لبحيرة مالارين (Mälaren). وفي أعلى التل توجد أطلال لقلعة Täljehus.

توجد قلعة Täljehus هنا منذ القرن الرابع عشر. وفي ذلك الوقت لم تكن سلوتسهولمن ذات أهمية كبيرة. وبسبب التوازن الايزوستاتيكي للقشرة الأرضية فإن ساحل الجزيرة ارتفع بمقدار 2,5 متر تقريباً بالمقارنة مما كان عليه الحال في القرن الرابع عشر. فهذا الخط الأحمر الموجود في الصورة يوضح الخط الساحلي في الفترة حول عام 1300 م.

ويحيط بالقلعة حاجز ترابي يمتد بطول الشاطئ. ولاتزال أجزاء كبيرة من الحاجز محفوظة إلى الآن في الجنوب والشرق والشمال. وكان يوجد على الحاجز لوح خشبي قوي، وهو ما يُسمى سياج، وكان بمثابة الحماية الإضافية ضد المهاجمين.

يُمكنك قراءة المزيد حول الجزيرة والأطلال الموجودة بها على اللوحات الأخرى الموضوع عليهم علامات في الصورة.

Slottsholmen är skyddad som fornlämning. Det betyder att du inte får skada ruinen och inte heller gräva i marken eller på annat sätt förstöra eller rubba lämningar på holmen.

Slottsholmen is a protected ancient monument. This means that it is illegal to damage the ruins as well as to dig in the ground or in any other way destroy or disturb the ancient remains on the holm.

إن سلوتسهولمن جزيرة محمية باعتبارها موقعاً أثرياً. وهذا يعني أنه من غير المسموح لك الإضرار بالأطلال الموجودة فيها ولا حفر الأرض أو القيام بتدمير أو إحداث أية تغييرات بأي شكل كان على الآثار الموجودة في الجزيرة.

The castle in the Middle Ages

Täljehus Castle was built during the fourteenth century. Between 1318 and 1527, taxes were collected here from a wide area covering what are now the municipalities of Södertälje and Nykvarn.

The castle was destroyed in conjunction with a rebellion against Eric of Pomerania in 1435. Rebel leader Engelbrekt Engelbrektsson had promised the Hanseatic League free access to Lake Mälaren. However, the bailiff of Täljehus resisted and seized a Hanseatic trading vessel. In an act of revenge, Engelbrekt's forces burnt down the castle.

When Karl Knutsson Bonde was elected king of Sweden in 1448, he rebuilt the castle. It is this castle that you can now see the ruins of.

Over time, the castle fell into disrepair and all that remains today is the granite basement level. It is likely that the castle's upper floors were constructed of bricks. These bricks were probably removed for use in other buildings as the castle deteriorated.

The picture shows how the castle may have looked in the mid-fifteenth century. On the left is a defensive tower and on the right an accommodation or administration building.

Borgen på medeltiden

Borgen Täljehus byggdes under 1300-talet. Härifrån drev man mellan 1318 och 1527 in skatt från ett stort område som omfattade både nuvarande Södertälje och Nykvarns kommuner.

Borgen förstördes i samband med ett uppror mot kung Erik av Pommern år 1435. Motståndsmannen Engelbrekt hade lovat den tyska Hansan fri tillgång till Mälaren. Men fogden på Täljehus motsatte sig det och beslagtogs ett tyskt handelsskepp. För att hämnas brände Engelbrekts män ner borgen.

När Karl Knutsson Bonde utsågs till kung 1448 byggde han upp borgen på nytt. Det är denna borg som du nu kan se ruinen av.

Med tiden förföll borgen och det som finns kvar idag är borgens källarvåning i gråsten. Förmodligen var borgens övre våningar murade av tegel. Teglet forslades troligen bort och användes till andra byggnader när borgen förföll.

Bilden visar hur borgen kan ha sett ut vid mitten av 1400-talet. Till vänster syns ett försvarstorn och till höger en bostads- eller administrationsbyggnad.

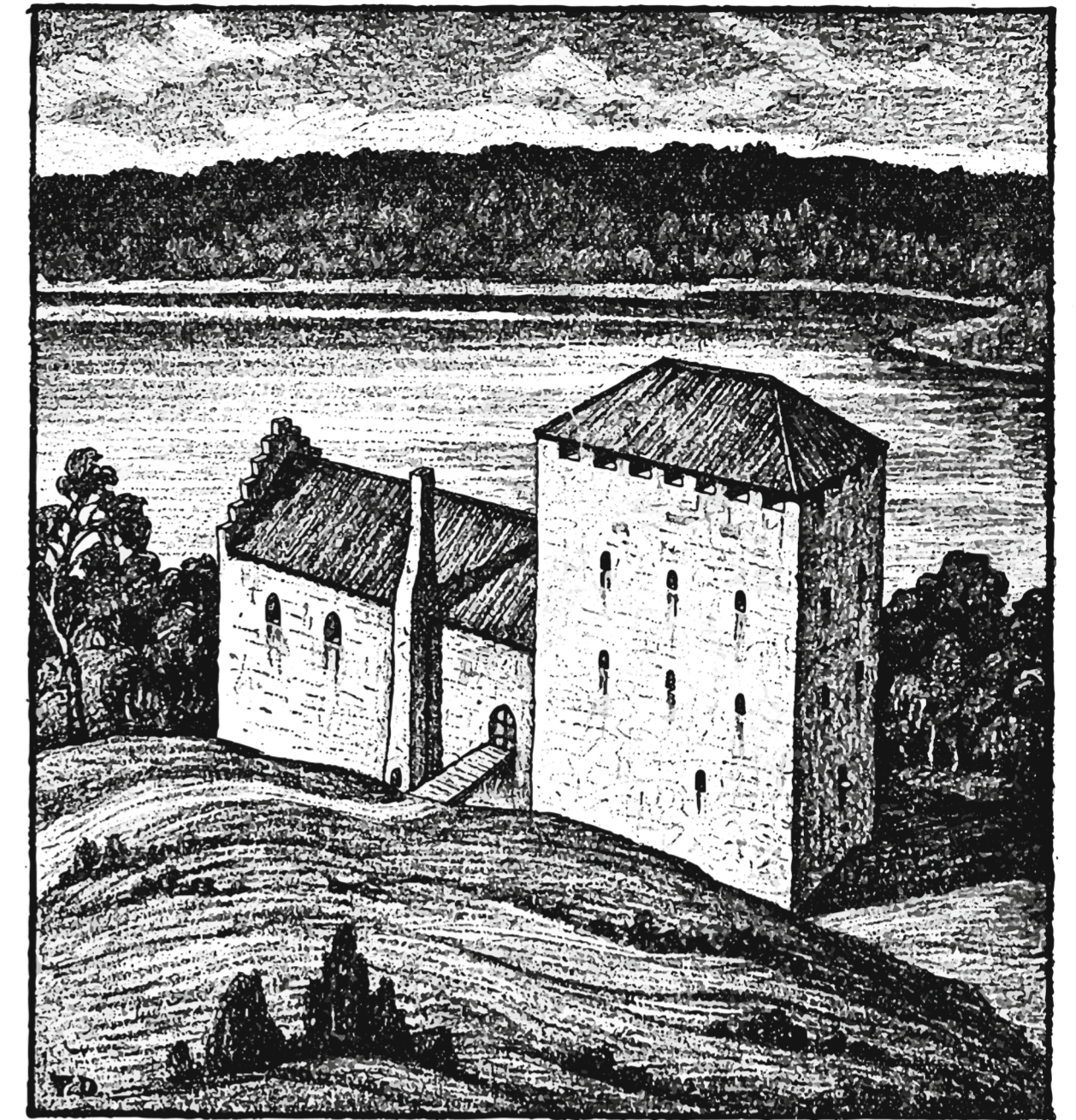
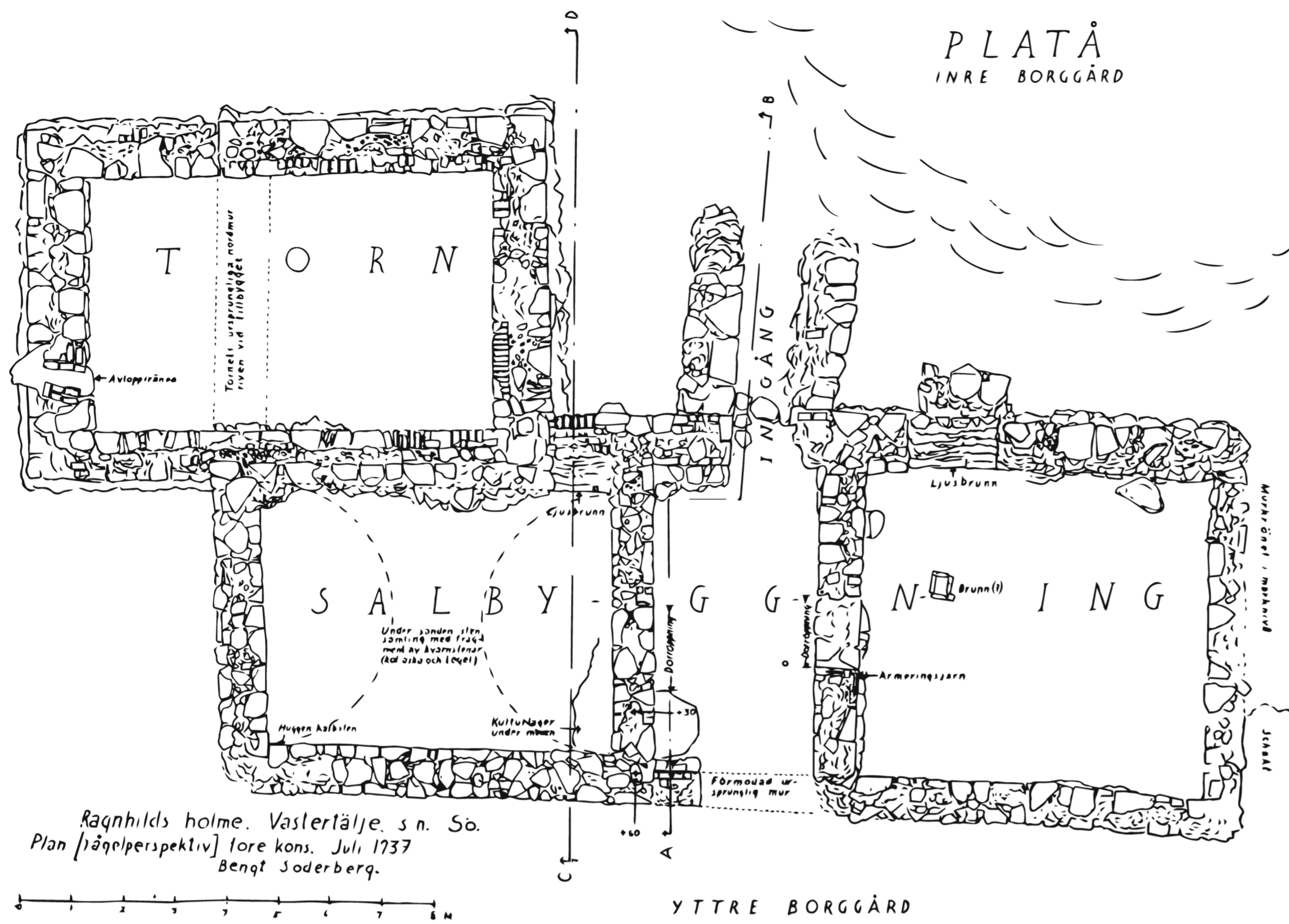
القلعة في العصور الوسطى

لقد تم بناء قلعة Täljehus في القرن الرابع عشر. وتم من هنا بين عامي 1318 و 1527 نقل الضرائب من منطقة كبيرة شملت كل من بلديتي سودرتاليا (Södertälje) ونيكفارن (Nykvarns). وقد تم تدمير القلعة خلال الثورة التي قامت ضد الملك إيريك آف بوميرن (Erik av Pommern) عام 1435. حيث وعد قائد المقاومة إنغيلريكت (Engelbrekt) الرابطة الهانزية الألمانية (Hansan) بحرية الوصول إلى بحيرة مالارين (Mälaren). إلا أن الأمور الموجود في قلعة Täljehus عارض ذلك واستولى على سفينة تجارية ألمانية. وللاقتحام قام إنغيلريكت (Engelbrekt) بحرق القلعة.

وعندما تم تنصيب الملك كارل كوتسون بونده (Karl Knutsson Bonde) على العرش عام 1448 قام بإعادة بناء القلعة من جديد. وهي القلعة التي يمكنك رؤية أطلالها الآن.

وبمرور الوقت بدأت القلعة في التهدم، وما بقي منها الآن هو القبو المبنى بالجرانيت. ومن المحتمل أن الطوابق العلوية للقلعة تم بنائها بالطوب. وعلى الأرجح أنه تم إزالة الطوب وتم استخدامه في مباني أخرى بعد إنهيار القلعة.

وتوضح الصورة الهيئة التي كانت تبدو عليها القلعة على الأرجح في القرن الخامس عشر. على اليسار يوجد برج الدفاع وعلى اليمين يوجد مبنى السكن والإدارة.

Borgen sedd från andra sidan.

Borgruinen

Framför dig syns resterna av två källarrum som ursprungligen var täckta med valv av tegel. Ovanför valven fanns troligtvis en stor sal och ett mindre rum. Huset kan också ha haft ytterligare en våning med rum.

Till vänster ser du resterna av försvarstornet. Troligen nådde man tornet från en ingång som satt högt upp. Kanske fanns det också en ingång från salsbyggnaden.

Den öppning som nu syns i resterna av källarväggen fanns inte där när borgen var i drift. Då var ingången på andra sidan.

Stenmurarna bestod av två skal med väl ordnade större stenar. Mellan skalen fanns en kärna fylld med mindre stenar och murbruk. De ursprungliga skalen finns kvar på insidan och på tornets norra utsida. I övrigt är det mest en upprustad och förstärkt kärna som är synlig.

Tegelvalvet som syns i rummet till vänster murades upp vid den senaste restaureringen 2016 för att visa hur valven kan ha sett ut.

Klättra inte på ruinen. Risken för ras och skador är stor. Målsmän ansvarar för sina barn.

The castle ruins

Standing before you is what remains of two cellar rooms that would originally have been covered with brick vaults. Above the vaults there was probably a large hall and a smaller room. The house may also have had one more floor of rooms.

On the left, you can see the remains of the defence tower. This was probably accessed from an elevated entrance. There may also have been an entrance from the building containing the hall.

The opening that is now visible in the remains of the cellar wall was not there when the castle was occupied. The entrance was then on the opposite side.

The stone walls consisted of two shells constructed with large, carefully positioned stones. Between the shells was a core filled with smaller stones and mortar. The original inner shell remains intact, as does the shell on the north side of the tower. Otherwise, most of what is visible today is a refurbished and reinforced core.

The brick vault that can be seen in the left-hand room was constructed during the most recent restoration in 2016, to show how the original vault may have looked.

Do not climb on the ruins. There is a high risk of collapse and injury. Parents are responsible for the safety of their children.

أطلال القلعة

يوجد أمامك ما تبقى من غرفتي قبو والتي كانت مغطاة في الأصل بسقف طوبي. وفوق السقف كان يوجد على الأرجح صالة كبيرة وغرفة صغيرة. ومن الممكن أن المبنى كان يحتوي على طابقاً إضافياً به غرف.

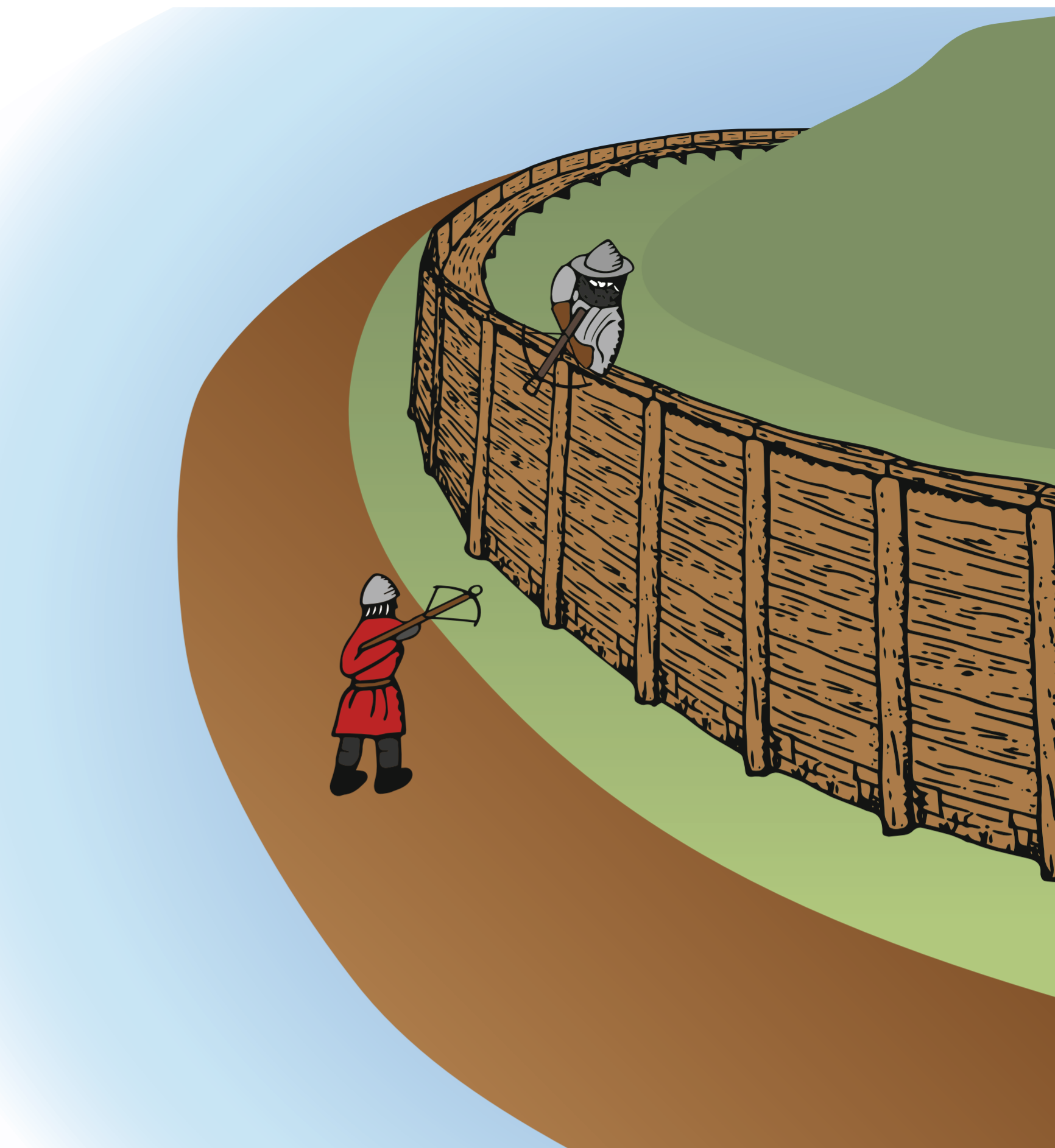
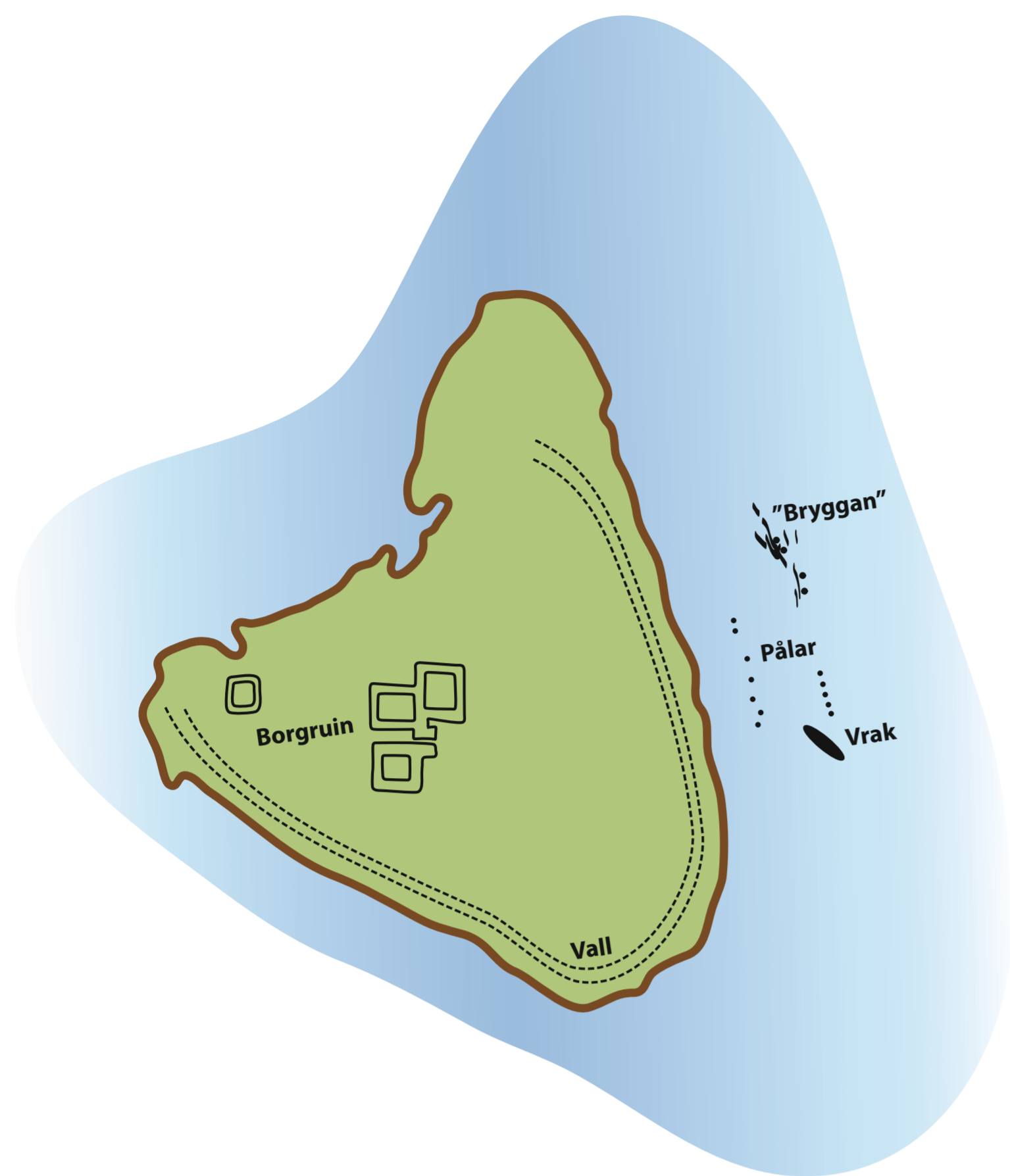
وعلى اليسار توجد أطلال برج الدفاع. وكان يُمكن الوصول إلى البرج على الأرجح من مدخل كان موجوداً في الأعلى. ولربما كان يوجد هناك أيضاً مدخلاً من مبنى القاعة.

وهذه الفتحة الموجودة في ما تبقى من حائط القبو لم تكن موجودة عندما كانت القلعة في الخدمة. حيث كان المدخل من الجهة الأخرى.

وتتكون الحوائط الحجرية من طبقتين بها أحجار كبيرة مرتبة بشكل جيد. وكان المساحة الموجودة بين طبقتي الأحجار مملوءة بأحجار صغيرة وملاطاً مادة للتثبيت. ولا تزال طبقات الحوائط الأصلية موجودة في الداخل وفي الجزء الخارجي الشمالي للبرج. وبشكل عام فإن الحصى والملاط الموجود بين طبقتي الحائط هي مواد مقوية ومدعمة، كما هو واضح.

وقد تم ترميم السقف الطوبي الذي يظهر في الغرفة على اليسار عام ٢٠١٦ ليبين الكيفية التي كان يبدو عليها السقف.

لا تقم بتسلق الأطلال. حيث أن مخاطر الانهيارات والأضرار كبيرة. وتجدد الإشارة إلى أن أولياء الأمور مسؤولين عن أطفالهم.

Efter originalillustration av Annika Jeppsson.

Försvarsverk och fynd från medeltiden

Borgen omgavs på medeltiden av en jordvall med en träpalissad, ett så kallat bålverk. Teckningen till höger visar hur det kan ha sett ut. Resterna av vallen syns tydligt här på holmens östra sida. Vallen har troligen gått runt hela holmen. På den tiden gick strandlinjen strax utanför vallen.

Vid en arkeologisk undersökning av den här sidan av holmen hittade man rester av en tegelugn och ett hovslageri samt fynd av armborstpilar, eldstål, krokar, knivar och många benrester.

I vattnet fann dykare lämningar av stenkistor och pålar. Dessa daterades till 1200- och 1300-tal. Man hittade också ett vrak av en tio meter lång träbåt från 1400-talet. Längs strandkanten syns ett antal träpålar som kan vara rester av en kajläggning.

Fortifications and finds from the Middle Ages

During the Middle Ages, the castle was surrounded by earthworks flanked by a wooden palisade, known as a rampart. The drawing on the right shows how this may have looked. The remains of the embankment are clearly visible on the east side of the holm. The embankment probably continued right around the holm. At that time, the shoreline was directly beyond the embankment.

During an archaeological survey of this side of the holm, the remains of a brick oven and a blacksmith's forge were discovered, along with crossbow bolts, fire steels, hooks, knives and large amounts of bone.

In the water, divers discovered the remains of stone cists and piles. These were dated to the thirteenth and fourteenth centuries. The wreck of a ten-metre long fifteenth-century wooden boat was also found. A number of wooden piles are visible along the shoreline that may well be the remains of a wooden quay.

الدفاع وما تم العثور عليه من العصور الوسطى

كان يحيط بالقلعة في العصور الوسطى حاجز به سياج خشبي، ما يُسمى بمنشأة دفاعية. ويبين الرسم الموجود على اليمين الشكل الذي من الممكن أنه كان يبدو عليه. ويمكن رؤية بقايا الحاجز بوضوح هنا في الجانب الشرقي من الجزيرة. ومن المرجح أن الحاجز كان محيطاً بالجزيرة بأكملها. وفي هذا الوقت كان خط الساحل خارج الحاجز مباشرة.

وفي مسح أثري لهذا الجانب من الجزيرة تم العثور على بقايا فرن الطوب ومقر تتعيل الدواب وأقواس وحجر إشعال النيران وسنابير وسكاكين والكثير من العظام.

وفي الماء وجد الغواصين بقايا توابيت حجرية وأعمدة. ويرجع تاريخها إلى الفترة بين القرن الثالث عشر والرابع عشر. كما تم العثور أيضاً على حُطام لقارب طوله ١٠ متر من القرن الخامس عشر. وعلى طول الشاطئ يوجد عدد من الأعمدة الخشبية التي يمكن أن تكون بقايا للرصيف.

Viktig farled då och nu

Genom Linasundet har det varit trafik in i Mälaren sedan vikingatiden och troligen långt tidigare. Härifrån kunde man ta sig med båt, eller vintertid färdas på isen, till Sveriges första stad Birka. Senare reste man även till kungaborgen Alsnöhus och städerna Sigtuna, Uppsala, Strängnäs och Stockholm. Kartan visar vattenvägarna från Östersjön.

Sundet har de senaste två hundra åren gjorts bredare och djupare för de allt större fartygen. Sten, grus och lera har lagts upp på land. Det har tillsammans med landhöjningen ökat holmens yta.

Än idag passerar många stora last- och tankfartyg här. De ska till Mälarens hamnstäder, som Västerås och Köping.

Platsen har länge varit militärt intressant. Så sent som på 1970-talet övade ingenjörstrupper på att bygga flytande broar, så kallade pontonbroar, över sundet.

An important waterway, then as now

Lina Sound has provided an inlet for vessels entering Lake Mälaren since viking times, and probably long before. From here it was possible to navigate by boat – or during winter, across the ice – to Birka, Sweden's oldest town. Later, it was also possible to reach the royal castle at Alsnöhus and the towns of Sigtuna, Uppsala, Strängnäs and Stockholm. The map shows the waterways from the Baltic Sea.

Over the past two hundred years, Lina Sound has been widened and deepened to accommodate ever larger vessels. Stone, gravel and clay has been deposited on land. This, together with land uplift, has increased the area of the holm.

Even today, many large freighters and tankers pass by. These are on their way to the port towns on Lake Mälaren, such as Västerås and Köping.

The location has long been of military significance. As late as the 1970s, the Swedish Army Engineer Regiment trained in building pontoon bridges across the sound.

مسار مائي هام في العصور القديمة وفي الوقت الحالي

بوجود مضيق Linasundet فإن بحيرة مالارين (Mälaren) أصبحت ممراً مائياً منذ عصور الفايكنغ، وربما قبل ذلك بكثير. ومن هنا كان يُمكن الوصول باستخدام القوارب إلى أول مدينة في السويد، مدينة بيركا (Birka)، وفي فصل الشتاء كان يُمكن الوصول إلى المدينة عن طريق السفر على جليد البحيرة. ولاحقاً كان يُمكن السفر خلال هذا الطريق إلى القلعة الملكية Alsnöhus ومدن سيغتونا (Sigtuna) و أوبسالا (Uppsala) و ستراينغناس (Strängnäs) و ستوكهولم (Stockholm). وتوضح الخريطة الخطوط المائية من بحر البلطيق.

وقد تم توسيع وتعميق المضيق في آخر مائتي عام لكي تتمكن السفن الكبيرة من السير خلاله. وتم وضع الأحجار والحصى والطين على الأرض. وهذا جنباً إلى جنب مع عوامل التوازن الايزوستاتيكي للقشرة الأرضية أدى إلى ارتفاع سطح الجزيرة.

وإلى يومنا هذا يمر عبر المضيق سفن الشحن وناقلات البترول الكبيرة. حيث تتجه تلك السفن إلى مدن الموانئ الموجودة على بحيرة مالارين (Mälaren)، مثل فيستروس (Västerås) وشوينغ (Köping).

وللموقع أهمية عسكرية منذ قديم الزمان. وفي أواخر سبعينات القرن العشرين جرب مجموعة من المهندسين بناء جسر عائم فوق المضيق.

Det är tillåtet att göra upp eld på grillplatsen, men glöm inte att städa efter dig. Platsen är till för alla!

It is permitted to start cooking fires in designated grilling areas but please remember to clean up after yourselves. The area is set aside for the enjoyment of all!

يُسمح بإشعال النيران في منطقة الشواء، لكن لتنس تنظيف قمامتك. المكان متاح للجميع!